

A LAP ELŐFIZETÉSI ÁRA:

Egy évre 6 frt. — kr.
Fél évre 3 " — "
Negyed évre 1 " 50 "
Egyes szám ára 6 kr.
Külföldre egy évre 8 frt. — kr.

Ezen lap megjelenik
hetenkint kétszer:
vasárnap és csütörtökön.

SZÉKELYFÖLD.

Közgazdasági, társadalmi és szépirodalmi hirlap,
a csikmegyei gazdasági egyesület hivatalos közlönye.

SZERKESZTŐSÉG:

KÉZDI-VÁSÁRHELYT:
Szabó Albert könyvnyomdájában.

CSIK-SOMLYÓN:
Móricz Gyula szerkesztő lakásán.

KIADÓ-HIVATAL:

KÉZDI-VÁSÁRHELYT:
Szabó Albert könyvnyomdájában.

CSIK-SZEREDÁN:
Szabó Albert könyvnyomdájában.

A lap tartalmát illető közlemények a szerkesztőségekben, az előfizetések, hirdetések, nyilvtéri cikkek, stb. a kiadóhivatalokban fogadtatnak el.

Felhívás előfizetésre

a „Székelyföld” 1884. évi folyamára.

A „Székelyföld” című közgazdasági társadalmi és szépirodalmi, hetenként jelenlegi nagyságában 2-szer megjelenő hirlapra a következő árakkal előfizetést nyitunk:

Egy évre 6 frt — kr.
Fél évre 3 frt — kr.
Negyed évre 1 frt 50 kr.
Külföldre egy évre 8 frt — kr.
Előfizetési pénzek bármely időben elfogadtatnak.

Lapunk azon előfizetőit, kik előfizetéseikkel még hátrálékban vannak, tisztelettel kérjük azoknak beküldésére.

Kérjük egyúttal t. előfizetőinket, sziveskedjenek előfizetéseiket minél előbb megújítani, hogy lapunk szétküldésében zavar ne forduljon elő.

Előfizetések elfogadtatnak Kézdi-Vásárhelyt a kiadó-hivatalban, Csik-Szeredán Szabó Albert könyvnyomdájában. Az előfizetési pénzek vidékről — legezélszerűbben posta-utalvánnyal — Kézdi-Vásárhelyre, lapunk kiadó-hivatalába küldendők.

A „Székelyföld” kiadó-hivatala.

A politika és ennek feladata az állami és társadalmi életben.

II.

A modern állami rendszer nem egyéb, mint a római jog megtestesülése. A mai modern állami rendszer — daczára annak, hogy, mint az exigenciák tudományának, nem volna szabad figyelmen kívül hagynia ama feladatát, mely a nemzet jobbtele emelésében nyilvánul s daczára annak, hogy a szabadság egyedüli elsőrendű hirdetője és megteremtője gyanánt tünteti föl magát s az egyesek jogainak alkotmányos szabad gyakorolhatását sürgeti s azokat mindenkinél megadni igyekszik — a gyakorlatban csak egyetlen szabadságot hagyott meg az egyes polgároknak; ez az éhenhalás szabadsága. Ez az egyetlen szabadság az, melyet a mai állam annyira tisztel, hogy nem is gátolja polgárait annak gyakorlásában. S ez, bár egy kissé különösen hangzik, de így van; mert minden más téren így vagy amúgy védi az állam a polgárokat, csak a gazdaság terén, mely tér az egyedüli a népek és nemzetek megélhetéséhez, csak ezen a téren, vagy is az éhenhalás szabad gyakorlata terén nem nyújt védelmet. És hogyan? A mai felfogás és állameszme szerint szabadságnak kell lenni és pedig korlátlan szabadságnak. És a gazdaság terén nyilvánul ezen korlátlan szabadság, mely a földfeldarabolás stb.-ben nyilvánulván, már annyi koldusbotot termelt, talán az éhenhalás szabadságával meg-

áldott nép érdekében történik? Aligha. Állítólag nem szabad a haza polgárait — foglalkozzanak azok akár földműveléssel, akár iparral vagy kereskedelemmel — mintegy gyámság alá helyezni; mintha bizony valaha érzékenyebb gyámhatósági járom alatt nyögő nemzetek élt volna, mint ma. A korlátlan szabadságnak a mai gazdasági élet terén nyilvánul elmélete valóságos guny a gyakorlati élettel szemben. Hisz egész életünk csupa kényszer, mely a végrehajtási, adózási, katonasági, kisajátítási, közjegyzői s számtalan egyéb kényszerben nyilvánul.

Valóban sajtáságos és megfigyelésre méltó játéka ez a mai államelméletnek, mely daczára annak, hogy az egyenlőség elvénél fogva az állampolgárok jogosultságai között különbséget nem tehetne, éppen azon téren tagadja meg magát, a melyen millió meg millió existencia vagy mondhatni az egésznek léte van kérdésessé téve.

Az olvasó már ennyiből is értheti, vajjon a mai államelmélet, kezében a politikával vagyis az exigenciák tudományával, egyenlő mértékkel mér-e az az egyenjogusult állampolgárok jogai felett még a legvitalisabb kérdéseknél is? De lássuk, mi következik már most, ha a dolgot tovább mérlegeljük.

A liberális állam feltételezi, hogy az állam polgárai csakugyan egyenlők. Vajjon így van-e ez? Elméletileg lehet, de tényleg nem. Ha az állam polgárai csakugyan egyenlők volnának, akkor a politika egyenlőtlen mérlegét nem sanylené meg annyira majd az állam, majd pedig a társadalom; és miután az elmélet a gyakorlattal homlokegyenest ellentétben áll, a gyakorlatban a mai állam maga szolgáltatja ki — és pedig karhatalommal — a gyengébbet az erősebbnek. Mert szép ugyan, hogy a modern állam az egyéni szabadságot oly nagy mértékben érvényben kívánja tartani, de tudnia kellene és nem volna szabad szem elől tévesztenie azt is, hogy az egyének érdekei és igényei is vannak.

Nem lehet tehát csodálni, s igen sok tekintetben a téves elmélet az oka, hogy hazánkban, mely sok tekintetben csak a kevésbé fejlett országok közé sorolható, oly retentő pusztításokat okozott a mai oeconomia a termelő osztályokban s a nemzetgazdaság terén ma oly rideg közönnnyel találkozunk, sőt attól — főképp a zsidó faj — irtózik.

A politika egyik legközvetlenebb feladata a nép megélhetésének biztosítása lévén, az államnak, mint a politika hivatott közvetítőjének, ha igazán meg-

akar felelni hivatásának, nem szabad figyelmen kívül hagynia az egyéni szabadság fejlődési feltételeit, jelenlegi fejlettségi fokát ezekhez kell alkalmaznia cselekedeteit is, miről Pulszky Ágost, elismerésre méltó módon, a községek rendezéséről szóló vitákban így szól: „Nálunk, hol az individualitás kifejlődése biztosítva nincs, hol — ha ezt biztosíthatjuk is magunknak a műveltség által — ez csak évtizedek múlva lehet, az individualitás kifejlődésének számos akadály van multunkban, rendszerünkben, adminisztráciunkban, törvényhozásunkban, szóval mindenben.”

Tehát az államnak ama felfogása, mely szerint a gazdaság terén nem szabad az egyének szabadságát gyámság alá hajtani s hogy itt szabadságnak és pedig korlátlan szabadságnak kell lenni, a fennebbiek szerint is nagyon téves és korai, sőt csak e téren állítani ezt, igazságtalan eljárás és helytelen alkalmazása a politikának, mint az exigenciák tudományának, a nemzet életére.

Nálunk az egyéni szabadság mai fejlettsége mellett a korlátlan szabadság egyik téren úgy, mint a másikon, ép oly vesélyes, mint az egyéni szabadságnak tulszigoru megszorítása és rablánczra verése. Itt is az arany középut lenne követendő.

Felvidéki.

A Magyarország és Románia közti országos határvonalat rendező nemzetközi bizottság e napokban ismét megkezdte működését, hogy a mult évben megkezdett munkálatait végleg befejezze. A határrendezés Szebenmegye területén, a „Vojnagu katimesti” nevű ponton veszi kezdetét, hol a mult ősszel félbeszakadt volt. A nemzetközi bizottság elnöke ezuttal is Bély Gergely kormánybiztos lesz.

Külföld.

Angolországban az egyiptomi pénzügyek rendezésére vonatkozó javaslata — mint az „Observer” írja — szombaton közzétett az értekezletre küldött meghatalmazottakkal. Főpontjai ezek: Az egyesített államadósság kamatai 3 és fél, a biztosított adósságai 4 és fél százalékra szállítandók. A daíra-kamat nem szállítatik le, még ha a jövedelem a kamatozásra szánt összeget nem is fedezi; az egyiptomi kormány kötelessége a netán mutatkozó hiányt 1 és fél százalék levonásával pótolni. A kincstári uradalom kölcsönkamatait szintén nem szállítják le. A biztosított és az egyesített államadósság számára alakított törlesztési pénztár működése megszűnik. Az angol kormány birtokában levő Szuezesatorna-kötvények kamatai egy fél vagy háromnegyed százalékkal fognak leszállítatni. Az angol kormány 8 millió font sterlingre rugó kölcsönt fog előlegezni, vagy pedig az ezen kölcsönért való

Hirdetések közlési díja:

minden egy hasábos 1 garmond sorért vagy annak térfogatáért 4 kr. s minden egyszerű közlés után 30 kr. bélyegdíj fizetendő. Nagy és többször közlendő hirdetményt a kiadóhivatal árkedvezményben részesít.

A „Nyilvtér” rovatban közlendő cikkek soronkin 10 kr. díjért közölhetnek.

Táncsics Mihály.

Táncsics Mihály szombaton este 8 órakor meghalt! A nagy idők egyik tanuja dőlt ki vele az élők sorából; nevéhez a magyar nemzet történetének legszebb emlékei fűződnek. Évtizedeken át, valahányszor március 15-ének nagy napját ünnepelte a nemzet, őtet is ünnepelte, mert mikor a nemzet lerázta magáról bilincseit, fölnyitotta Táncsics börtönét is és diadalal hordozta körül a nemzeti jogok védelméért börtönbe taszított derék férfit. Nyomoruságban élt és nyomoruságban halt meg, a nemzet alamiznájából tengette életét; ő, kinek a mig dolgozni tudott, egyetlen gondolat feszítette izmait, hevitette agyát, dobogtatta keblét: a nemzet szabadságának és joinak védelme. Halálának híre nem ér váratlanul senkit; évek óta gyötré már a betegség, melyet még kintzobba tett a nagy szegénység.

Nyolczvanöt esztendő! Ennyi az a nagy idő, a melyet Táncsics átélt! Mennyi minden történt ez alatt ezen a sáros földtekén, hol örökös harczt viselnek egymással a nemes eszmék és alávaló törekvések! Táncsics egész életében a demokratikus eszmék mellett harczolt és e harczban sohasem vett rajta erőt a csüggedés. Ritka erélyvel, férfias bátorsággal terjesztette a demokratástanokat, a melyeknek megőrizte mindig hamisítatlan tisztaságukat. Soha nem élvezte munkálkodásának sikerét, mert mindig az elnyomtatás kegyetlensége üldözte, és a mikor az általa egykor hirdetett eszmék egyre inkább népszerűsége kezdtek jutni, Táncsics már ott feküdt betegen, vakon, tehetetlenül kisike szobájában.

Táncsics évekig feküdt betegen. Már két évvel ezelőtt olyan állapotban volt, hogy heteken át küzdött a halállal, de azután magához tért, habár az ágyból nem kelhetett föl többé. Sorsa iránt leginkább a munkások érdeklődtek és kegyelettel frissítették fel emlékezetét minden lehető alkalommal. Gyűjtéseket rendeztek javára, s lehetőleg enyhíteni igyekeztek nyomorát, úgy hogy az utóbbi időkben nem is volt kénytelen nagyobb anyagi szükségét szenvedni. Pár hónappal ezelőtt betegállapotra ujjra rosszabb fordult, s végre szombaton este 8 órakor kiszenvedett. Halála csöndes, fájdalom nélkül való volt. Eleget szenvedett egész életén át; a természet megkönyörült rajta s nem tette fájdalmasá kimúlását.

Ott gyászol az elhunyt ágyánál páratlan hűségű hitvese, annyi kinban és szenvedésben egyetlen pályatársa, a nyomorban vigasztalója, betegségben ápolója, őrangyala. Szegény, kit a sok éjjelezés már ugys annyira megviselt, most egészen meg van törve. A boldogult csütörtökön beszélt utóljára hozzá. Még egyszer tisztán csendült meg hangja; bucsut vett hitvesétől és lelkére kötött hátrahagyott emlékeit. Azután elfordult és könyök peregetek le mélyen barázdált arczaín. Azóta többé nem szólott, pedig

öntudatnál volt, amint fel-felvilanó beszédes szeméből látszott. De a gyöngöses végkép megfosztá beszélő képességétől. Utoljára csürrőtökön érte el a borzasztó csuklás és azóta rohamosan sülyedt életereje. Béke lengjen a sokat szenvedett férfi porai felett.

A kolera.

A magyar kormány az osztrák kormány-nyal egyetértésben rendelet után eltiltotta a régi ruhák és rongyok behozatalát Franciaországból, mint azt Olaszország már megtette, mely óvintézkedés a kolera-járvány behurcolása ellen hathatós eszközt képez.

Marseille, jun. 28. Ma reggel Marseilleben három egyén halt meg kolerában vagy koleraféle vérhasban. A közegészség oltalmára irányuló intézkedések szigorúan végrehajtottak. A hatóságok hivatalos helyiségei éjjel-nappal nyitva vannak, hogy a gyanús hullák gyors eltemetése megtörténhessenek.

Marseille, jun. 28. A vasutak kimutatása szerint június 28-ikétől 25-éig 629 ember utazott Toulonból Marseillebe. Mindössze 2621 ember utazott el vasuton a szerencsétlen városból különböző vidékekre.

Páris, jun. 28. A járvány állása változatlan. Tegnap Toulonban hét egyén halt meg kolerában. — A jul. 14-iki nemzeti ünnepély megülése egész Franciaországban kérdésessé vált. Toulonban és Marseilleben semmi esetre sem tartják meg. Tegnap egészben véve 36 koleraesetet konstataáltak. A kastélyokat és nyaralókat átengedték egyes családoknak. Többen, köztük hölgyek is, önként vállalkoztak a betegápolásra.

Toulon, jun. 28. Tegnap dél óta hat ember halt meg kolerában.

Marseille, jun. 29. A N. Fr. Pr. jelentése: Tegnap ideérkezett a touloni egészségügyi bizottság. A bizottság hétfőn tovább utazik Draguignanba, a Nizza felé vezető vasut mentén lévő Var departement székvárosába. Marseille valamennyi útján tegnap nagy farakásokat égettek. Ez magában véve haszontalan intézkedés, azonban a lakosságot megnyugtatóra volt szükséges. Ma éjjel itt erős mistral (hideg északnyugati szél) dühöngött, mely különben káros hatású szokott lenni, azonban most az egészségügyi állapotra nézve kedvező hatást várnak tőle. — A tegnap kolerában meghalt nyolcz ember között három gyermek volt. Filholné asszonyt, egy negyven éves házasternét a rue republicueból, ma éjjel orvosi rendelet következtében a Pharokastélyban lévő kórházba szállították. Az utcákat és tereket tüzoltók öntözik. Egyes polgárok ajánlatot tettek arra, hogy saját költségükön egész városrészeket kitakarítsanak. A Borelly-parkban és az egykori Bonaparte-halmon az üdülő betegek számára sátrakat állítottak fel.

A mások pénze.

(Törvényszéki „kronikus” eset.)

K.-Vásárhelyt, 1884. jun. 27.

Azon egyének egyike állott ma a tek. kir. törvényszék előtt, kik a nélkül, hogy tanultak volna valamit, azt hiszik, hogy mindenhez értenek s így mindenhez hozzá is foghatnak. Az általános vagy a szakszerű műveltségnek csak az alfaját, az irni és olvasni tudást sajátítják el, de ezt is csak azon mértékig, hol az irni-olvasni tudás a helyes írás és olvasás torturájának szokott nevezetni. S a kezdetnek ezen kezdetét is arra szokták felhasználni, hogy maguknak minél többet használjanak s másoknak minél többet ártsanak. E tekintetben még a módokban sem igen válogatók. S így az szokott velük megtörténni, hogy az iskolaköteles korban az elhanyagolt iskola helyett bajszos korukban kénytelenek a bíróságok jóvoltából egy olyan iskolába menni, melyet a volt becsületes emberek iskolájának, köznyelven pedig börtönnek szoktak nevezni.

Igy történt ez zágoni Izsák Miklóssal is. A nélkül, hogy magát valamire is képezte volna, felcsapott kereskedőnek. Valószínűleg így gondolkozott: Bátyám Antal sem volt

több, mint én, s mégis sikerült neki több, ezerekre terjedő hitelt kizsákmányolni s mindezt mindössze is 14, mondva tizen-négy napi fogásot szenvedett. Igen ócsor néhány évig a mások vagyonát csaknem korlátlanul használni s azután esetleg vissza sem adni. Próbálok szerencsét!

És meg is próbálta az istenadta. Legelől is azon kezdte, hogy csödbe jutott bátyjának tömegét vette meg kölesön vett 1200 frtnyi pénzen, oly potomáron, a milyen a csödmassák elkelné szoktak. Megkezdte a geschäftet egy kopogó krajczár nélkül, melyet sajátjának mondhatott volna. Nem egészen másfél évig folytatta is. Adta az urat s 3000 frtnál többre terjedő hitelt vettigénybe. S noha, mint kiskoru, szenvedő váltóképesseggel nem bírt, a számára nyitott hitelt váltókkal fedezte. És mikor e váltók lejártak, prolongatiókat eszközölt ki azon „lovagias” nyilatkozatokkal, hogy házasság után nemsokára párthira tesz szert s ennek hozadékából ki fogja a váltókat fizetni, s újabb hitelt vett igénybe. Később betegséggel s még később azzal kecsgett hitelezőit, hogy örökségét nemsokára kezére fogja venni s ez majd megfizet. S midőn legvégül a „lovagias” nyilatkozatok többé hitelre nem találtak s a váltók beperesítették, újabb „lovagias” fogáshoz nyult s azzal védte magát a váltóbíró-ság előtt, hogy kiskoru, s mint ilyen, érvényesen váltót sem irhatott alá, tehát — kossoma diener!

Ezen aztán a jó bécsi hitelezők türelme is megtört. Tömegesen támadták meg, hogy a hitelre adott javaknak legalább roncsaiból kapjanak némi kielégítést. De hősünk előtt nem azért állott a bátyja példája, hogy abból tanulságot ne merítsen. Fölveszen tehát egy állítólagos újabb 1200 frtot s ennek és egyik hitelezőjének pár száz frt követelése fedezésére összes bolti áruit és fölszerelvényeit adás-vevés után átadja s a többi hitelezőknek — fűgét mutat.

No már ezen még jobban megharagudtak a különben szerfelett türelmes bécsi sógorok s anczárgolták a dolgot a büntető bíróságnál és kir. ügyészségnél.

A vizsgálat tehát megindult s hősünk ez elől Oláhországba menekült. Egyszer azonban sorsa haza hozta és a bíróság kezébe juttatta, mely oly vendégszeretőleg bánt vele, hogy míg a vizsgálat teljesen befejezve nem lett, többé el sem bocsátotta. A vizsgálat a család büntetnének azon nemét derítette ki és állapította meg Izsák Miklós kereskedői eljárásában, a melyre öt évig terjedhető fegyházat állapít meg, minthogy a kár 2000 frttól csaknem 3000 frtig terjed.

Ezen kereskedelmi ügyvitelért állott ma Izsák Miklós 23 éves suhancz a tek. kir. törvényszék előtt. S minthogy az előadottak a szóbeli végtárgyaláson is valóknak bizonyultak be, a tek. kir. törvényszék vádlott Izsák Miklóst a Btk. 387. §. szerinti család büntetnében bűnösnek mondotta ki s ezért, több enyhítő körülményt figyelembe véve, egy évi börtönre és 100 frt pénzbüntetésre ítélte.

Ugy látszik, hogy vádlott üzletének ezen befejezésével nincs ugy megelőzve, mint üzletének menetével, mert felebezzett az ítélet ellen. Azonban a közzévaldó is — ugy látszik — keveselte a kiszabott ítéletet. Valószínűleg ugy találta, hogy a könyvitel s más kereskedői szakismeretek megtanulására egy évi idő nem igen elégséges, mint-hogy vádlottat — valószínűleg — szörnyen rossz könyvelőnek, de igen jó zsebelőnek találta.

P—m.

Színészet.

K.-Vásárhely, 1884. jul. 2.

Szombaton Katona „Bánk bán”-ja került szívre E. Kovács Gyula vendégművész-szel a czimzerepben. E. Kovács ur művészte e szerepben is teljes fényében tündökölt. Soha magyar művész ajkairól zengzetesebben nem hangzott amaz erőteljes, hatalmas drámai dicsőítő és a háborgó emberi szenvedélyek erősebb kifejezést nem nyertek, mint a vendégművész ezen játékában.

Az az önálló felfogás, az a minden részleteiben gondos színezés, a fájdalom, harag és kétségbeesés remek hangjai az illetett keblü művészre vallanak. E. Kovács ur művésztével teljesen uralta a szívet, magával ragadta az érzések hullámain át; a közönség szíve mélyéig meghatva kíséré a hőst; pályafutásán együtt lelkesedett és együtt érzett vele s vesztesége felett a részvét köny-nyeit hullatá. Ezek a könnyek minden szónál ékeesebben beszélnek Kovács ur művészetéről. Az indulatnyilvánulások oly megragadók, oly szívhez-szólók valának s az egész alak oly bevégzett tökéletes egész, hogy teljesen indokolva van azon óriási lelkesedés, mely a közönség részéről minden jelenetben nyilvánult. A jelenvolt nagy közönsége rokonszenv és szeretet ezernyi jeleivel halmozá el a művészt; minden felvonás végén többször kihívták s megéljenezték. Melinda rokonszenves alakja Várad Rózsában kitűnő személyesítőre talált. Helyes felfogással s kitűnő érzéssel játszott s teljesen kiérdemelte a közönség gyakori tapsait. Földesi ur (vendég) Biberach szerepében szép sikerrel működött; játéka szép tehetségre vallott. Várad Emma csinos, kedves epizod-alak volt. A királynővel való jelenete igen jól sikerült. Várady kitűnő Tiborsz volt. Fábiánné (Gertrud) és Lendvay (Petur) jól játsztak.

Vasárnap Abonyi kitűnő népszínműve, „A betyár kendője” adatott. A kedvezőtlen, hideg időjárás, a zuhogó eső sokakat elriasztott a színházról, de ennek daczára Kovács ur művészi híre nagy és szép közönséget tudott összehozni. E. Kovács ur e szerepében is kitűnő művészek mutatá be magát. Hamlet és Bánk bán alakítója az alsóbb régiókban is honn találja magát s a nép hangján is gyönyörűen beszél, s a közönség ép oly bámulattal hallgatá a betyár bűnös szerelmének lázas hangjait, mint Bánk bán nemes haragjának vagy Hamlet háborgó indulatainak kifakadásait. Gyakran kihívták, megtapsolták, éljenezték, virágcsokrokkal áraszták el a művészt. Várady Ibolyka Zsófi szerepében igen bájos jelenség volt; játéka élénk, tüzzel pattant, népdalai igen szépek; szóval, játéka minden tekintetben fényesen sikerült. Várady Rózsa szép, érzelmes játéka-ával ezuttal is hódított.

A mult hét eredményeit összevonva, örömmel konstatalhatjuk, hogy közönségünk, daczára a kedvezőtlen időjárásnak, mindig nagy számban látogatja a színházat s a vendégművész nagyszabású alkotásai iránt fokozatos érdeklődést tanusít. Reméljük, hogy közönségünk E. Kovács ur hátra lévő egy néhány játékát a megérdemelt pártfogásban fogja részesíteni.

O.

Apróságok.

— **Nyári mulatság.** Alig sejtette meg az ég, hogy májális van készülőben, már komor arcot öltött, majd meg megnyitva csatornáit, hullatja áldását szakadatlanul. Ennek folytán a kézdívasárhelyi tisztviselők mulatsága bizonytalan időre elmaradt.

— **E. Kovács Gyula** ur, ki jelenleg K.-Vásárhelyt vendégzerepel, még csak négyszer fog fellépni. A jövő kedden jutalomjátéka leend s aztán visszatér Kolozsvárra.

— **A gyergyó-szentmiklósi műkedvelő-társaság** e hó első felében a „Falu rossza” cz. népszínművet szándékozik előadni. A rendezőségnek sikerült Blaha Luiza asszonyt is egy szerepre megnyerni azon kijelentéssel, hogy a tiszta jövedelem a gyergyó-szentmiklósi tüzoltó egyesület pénztára gyarapítására fordíttassék. Ezen estély kétségkívül élvezetesnek és jövedelmezőnek ígérkezik.

— **Necrolog.** Csik-szt.-imrei Antalffy Mihály f. hó 27-dikén élte 66-dik évében jobb létre szenderült. Nyugodjék békében!

— **Furosa halál.** Szakács Balázs csik-szépízi timár, mint levelezőnk értesít, mult hó 26-án d. u. 1 órakor a cserzőkád-ába ment, hogy a benne levő bőrt megfogassa, de ismeretlen ok miatt föl a kádba esett és pár perc múlva megfuladt. Őszintén sajnáljuk, hogy egy munkás és derék polgártársunknak ily szomorú vége lett.

— **Halálozás.** Kisborosnyói Tompa

Gábor főhadnagy, Tompa Sándor brassó-megyei kitűnő főjegyző öccse, Karlsbadban meghalt. Az elhunytban igen derék katona és ember vészelt el. Áldás és béke lengjen porai felett!

— **A csikrákosi olvasó-kör** f. hó 6-dikán, a csikszeredai első zenekar közreműködésével zártkörű nyári táncmulatságot rendez. Belépti díj: személyenkint 50 kr, családjegy 1 frt. A mulatság délután 2 órakor veszi kezdetét.

— **Szőrnyü halál.** Csiktaploczai Holló Györgynek 13 éves György fiát és Berta nevű 6 éves leányát mult hó 30-án az alá-sótt kavicsgödör betemette. Kivánatos, hogy az előjáróság több figyelmet tanusítson az ily kavicsgödörök vájása alkalmával és ne engedje, hogy ily veszélyes aknákat ássanak, melyek az esős időben ott járókat könnyen betemetik.

— **Égés villámütés következtében.** Mult hó 29-dikén délután 6 óra tájban Csik-Taploczán a villám Inceze József csűrbe beütött, minek következtében a csűr és az istálló porrá égett. Részint az esőnek, részint az összefutott embereknek sikerült megakadályozni, hogy a tűz tovább ne terjedjen.

— **Nyújtód** községe vasárnap fényes egyházi ünnepélyességeknek volt tanuja. Ekkor ünnepelte meg a hitközség búcsu-ünnepét, mely 27-ről vasárnapra, Péter és Pál napjára tetetett át. Az istentisztelet alkalmával Bálint Károly apát-kanonok tartott szép beszédet. A szent misét Bálint László alesperes, bereczki plebánus vezézte. Szép beszédet mondott Miklós Albert k-szentléleki káplán is. Az ünnepély fénye akkor érte el tetőpontját, midőn nagys. Bálint Károly apát-kanonok ur a nyújtódi hívek és más jötevők áldozatkészségéből Kolonits István kézdívasárhelyi orgonaművész által készített 8 változatú új orgonát megáldotta. Végül Vitos Mózes helybeli lelkésznel barátságos ebéd volt, melyen számos hazafias és szellemes pohárköszöntő mondatot s a társaság kifogyhatatlan volt a talpraesett adomákban. A társaság fényét nagyban emelte nagys. Bálint Károly kézdíszentléleki apát-kanonok ur, a ki szellemes ötleteivel és megnyerő társalgásával mintegy lebilincselte a jelenvoltakat.

— **A trónörökös könyve.** A trónörökös aegise alatt készülő, „Az osztrák-magyar monarchia irásban és képben” című mű magyar szerkesztői bizottságának tiszteletbeli elnökségét Dr. Hajnald Lajos kalocsai bibornok-érsek vállalta el.

— **Előpatakról** írják az „E—s”-nek mult hó 27-iki kelettel: Tegnap a József főherceggel nevére keresztelt új forrás felavatási ünnepélyének évfordulója alkalmából dr. Schwartz fűrdőorvos a szép számmal egybegyűlt közönség előtt meleg szavakkal emlékezett meg e nap jelentőségéről. A hazafias beszéd végén az összes fűrdővendégek a kitűnő gyógyforrás fenséges keresztatyját zajosán éltették. A fűrdő-saison korai élénksége, daczára a többnyire borult időnek, a jövőre nézve a legszebb reményekkel kecsegtet. Előpatakon időznek: Gróf Nemes János, gróf Bethlen András, Seethal, Zambler Domokos, Sigmund Dezső orsz. képviselő, özv. Oláh Thurzó Anna, Rápolty Nagy Dezsőné, Gidófalvy Istvánné családjukkal, továbbá Romániából herceg Plagino, Moscu, Petrescu előkelő bojárak, Katescu ezredes stb. Holnapra várják báró Mayer romániai követet.

— **Közönetnyilvánítás.** A kézdívasárhelyi községi elemi fiu- és leányiskola kitűnő és dicséretes magaviseletű tanulóinak megjutalmaztatása végett jutalomkönyvekre ajándékoztak: A. t. takarékpénztár 5 frtot, a t. jótékonynevelő 5 frtot, t. Szűcs József polgárm. ur 2 frtot, t. Török Bálint ur 2 frtot, t. Kőllönte László ur 2 frtot, t. Csizsár József keresk. ur 3 frtot, t. Kőllönte Mózesné urasszony 1 frtot, t. Ambrus Albert ur 1 frtot, t. Novák Sándor ur 1 frtot, t. Baka Dániel ur 1 frtot, t. Molnár István fényképező ur 50 krt, t. Fábiánné urasszony 20 krt és t. Várady Rózsa k. a. 30 krt. Midőn a fenn megjelölt szíves adományokat nyilvánosan nyugtatványozzuk: egyszersmind a nevelésügy érdekében hozott ezen kegyes

áldozatért nevezetteknek elismerő köszönetünket nyilváníttuk. K.-Vásárhelytől, 1884. jul. 2.

A z i s k o l a s z é k.

— **Kitiltott lap.** A gyergyószentmiklósi olvasókör f. hó 27-én tartott választmányi ülésén a „Székely Nemzet” cz. politikai heti lapot köréből kitiltotta. Mint levelezőnk értesít, ezen határozat oka abban rejlik, hogy említett lap az utóbbi időben igen sok valótlán dolgot közölt Gyergyó-Szt-Miklósról.

— **A hamélai csoda.** Mult hó 26-án volt annak hatszáz éve, hogy Haméla (Hameln) szászországi városkából a mesés patkányűző csodás sipjával bevezette a százharmincz gyermeket a megnyílt hegybe, hogy Erdély déli részén, a mai szász földön bukkonjon föl velök és megalapítsa ott a szász nemzetiséget. A csoda ünnepét e hó 28-án és 29-én különös fénnel ünepezték meg. Hamélában. A rejtelmes népmonda dátumát egy régességi ház felirata őrizte meg, melynek magyar szövege ez: 1284-ik esztendőben, János és Pál napján, június 26-án, százharmincz Hamélában született gyermeket elvezetett egy mindenféle színekbe öltözött sipos ember a Koppelberghez — kálvária-hegy — a hol elvesztek.

— **A szerencsés csizmadia.** A debreczeni csizmadia-ipartársulat egyik érdemes tagja urnapján, mint az tisztességes polgárhoz illik, hűséges életpárjával és csemetéivel kirándult a zöldbé. Az ebédhez néhány korsó sör is kijárván, a csizmadiat a zöld pázsiton elnyomta a jótékony álm, miközben látománya volt: öt olyan számot álmodott, melynek mindegyike 90-en alul volt. Természetes tehát, hogy e számok lutribá valók. Be is tette, még pedig szerény anyagi körülményei daczára 5 frt erejéig. Türelmetlenül várta a huzás napját, mely megérkezvén, az inast estefelé elküldte megnézni a számokat. A fiu azonban egy pajtásához ment és „elgombozván” az időt, azzal az elszomorító hírrel jött haza, hogy egyetlen egy szám sem jött ki. A csizmadia dühösen tépte szét a lottójegyet és a napi fáradságának után elcsüggedve ment a szokásos félmeszelylylén torkát leöblíteni: de csodák csodája, midőn a lutris bolt előtt elhaladt, a kiakasztott táblán mind az öt számát ott találja felkértezva. A szerencsétlen nyérő izgatottan rohant haza, először megtépássa az inast, aztán hozzálat a lottójegy darabjainak összekereséséhez; és sikerült is azokat legkisebb csemetéjének bölcsőjében felfedezni. A papirdarabkákat nagy kínosan összeillesztgette és ma már 40,000 forintnak boldog ura. Igy írja ezt a Debreczeni Hírlap.

— **Fokról-fokra halad** az általános érdeklődés azon kiváló irodalmi szemle iránt, melyet Fekete József és Hevesi József szerkesztenek. De fokról-fokra emelkedik maga a szemle is, mely a sajtó egyhangú ítélete szerint pazarul van kiállítva és a legelőkelőbb helyet foglalja el az irodalomban. És valóban a „Magyar Salon” ugy irodalmi, mint művészi tekintetben olyan magas nívóan áll, hogy annak egyetlen művelt magyar családból sem volna szabad hiányoznia. A mi csak kitérő van a magyar irodalomban és művészetben, azt a Magyar Salonnak sikerült maga köré csoportosítani úgy, hogy a Magyar Salon a legelső rangú külföldi nevével is bátran kiállja a versenyt. Különösen élénkíti teszi a füzetet, hogy a szerkesztők a hasznos és élvezetes olvasmányok mellett a mulatságosról és szórakoztatóról sem feledkeznek meg és „Egy-veleg” cz. rovatban egész sora a tarka és mulatságos apróságoknak található föl. A 3-ik füzet, mely július 1-én jelent meg, még fölülmulja az első füzeteket úgy a tartalom gazdagsága, mint a kiállítás pompája által. Különösen ki kell emelnünk az egyes illusztrációkat, melyekkel a szerkesztők minden közleményt és cikket díszíttetnek saját rajzolójuk által. A tartalom oly gazdag, hogy azt lehetetlen felsorolnunk. Legyen elég fölemlitenünk, hogy közlemények vannak benne: Jókai Mórtól, Ágai Adolfától, Katona Józseftől, (a Bánk bán szerzőjének egy teljesen ismeretlen színműve), Daudet Alfonztól (gyönyörű novellát) Ábrányi Emilről, Endrődi Sándortól, Reviczky Gyulától, Adorján Sándortól, Kürthy Emilről (látogatás Helvey Lauránál), Kóroda Páltól, Gabá-

nyi Árpádtól, (a szerző saját illusztrációival), dr. Dubay-tól, dr. Szerényi-től stb. stb. Különösen föl hívjuk a figyelmet az „Egy-veleg” rovatra, mely teli van mulatságos apróságokkal. A képek legjobb nevű festőinktől erednek. Különösen kiemeljük Mesterházy Kálmánnak egy gyönyörű hangulatteljes rajzát és a Margitszigetet ábrázoló 8 szebbnél szebb képet. A Magyar Salon előfizetési ára negyedévre 1 frt 75 kr. — Az előfizetési pénz a Magyar Salon kiadóhivatalához (Budapest, kerepesi-ut 13. sz.) küldendő. — Lapunk művelt olvasói bizonyára sietni fognak megszerezni a magyar irodalom e díszét.

— **Egy nagy esernyőt,** mely igen jó karban van, behuzása finomabb sötétkék szövetszövetből áll, alsó szélén világosabb kék csikkal és 16—18 acél bordával, Kézdi-Vásárhelytől a piacon levő szövetes boltok egyikében a mult hét utolsó napjaiban egy hölgy feledékenységből magától elhagyott. Kinek ezen esernyő valami uton-módon birtokába jutott, ezennel szívesen fölkeretlik, hogy azt akár ezen lapok kiadóhivatalába, akár a rendőrséghez juttatni legyen szíves, hounnan azt a tulajdonos a körülményekhez mért jutalom szolgáltatása mellett át fogja venni.

— **Egy 4 holdas kaszáló idei,** esetleg több évi termése eladó. Bővebb felvilágosítás a kiadóhivatalnál szerezhető.

Szerkesztői izenetek.

Néhány előfizetőnk, kik a csikszeredai kiadóhivatalba és szerkesztőségbe fizettek elő, tévedésből felszólítottak. Az előfizetés érvényben maradt. Tévedésüknél mindnyájuktól elnézést kérünk.

Felelős szerkesztők:
Ifj. Dobay János. Móricz Gyula.
Kiadó tulajdonos:
Szabó Albert.

Nyílt tér. *)

Nyilatkozat.

A „Székelyföld” 52-ik számának nyíltéri rovatában Dr. Cseh Károly aláírással megjelent „Nyilatkozat” értelmében részemről szükségeltető további lépések megtétele szempontjából felkérem tks. Barthá Ignác kir. alügyész és Erdélyi Károly felsőnépiskolai igazgató urakat, mint a fenforgó ügyben nevezett egyén megbízottjait, ezen lap útján kinyilatkoztatni, hogy nálam történt megjelenésük alkalmával minő nyilatkozatot tettem nekik e tárgyra vonatkozólag, és hogy azt híven közölték-e érdekeltekkel, illetőleg Dr. Cseh Károly fennidézett nyilatkozata az általam tett nyilatkozattal ugyanazonos-e?

K.-Szentlélek, 1884. jul. 2.
Könczey Miklós.

Nyilatkozat.

A „Székelyföld” 47-ik számában — magukat martyrkép odaállítva — Babós Ferencz és Könczei Gáspár karatnai lakosok ugy saját, valamint „megkárosított embertársuk” nevében egy rágalmozó és valótlán állításokon alapuló nyílt közleményben igyekeznek a cs. kir. szab. adriai biztosító társulatnak egy felszázadon át bebizonyult közhasznú működésén és európai jó hírnevén csorbát ejteni, továbbá merő valótlanságokkal a t. közönséget félrevezetni, azon hiru reményben, hogy ezek által céljuk elérésének szolgálva, a másfél év előtt önként vállalt kötelezettségük teljesítése alól kibúva, 3—4 forintnyi biztosítási díjtartozásuk megfizetésétől „leegyszerűbben” menekülve, — vagy, a mint ők írják, a lajstromból kihúza — egy és egy fél évig és tovább ingyen lettek volna egy világhírű intézetnél biztosítva.

A mennyire ezt kezei közt levő adatoknál fogva tehethe, t. Kovács Károly ur, bizt. intézetünk Kézdi-Vásárhelyen lakó kerületi ügynöke és igen tisztelt barátom, a „Székelyföld” 49-ik számában megadta nevezett két urnak a rágalmozásuknak megfelelő választ, a mely eljárásért elismerésemet e helyen is nyilvánítom, — minél fogva tehát cikkük jelzett irányára én nem reflectálok. Nem reflectálok már azon oknál fogva sem,

*) Ezen rovat alatt megjelent közleményekért felelősséget nem vállal a szerk.

miszerint cikkíróknak valótlanságokon alapuló állításai nemcsak a tények által meg vannak czáfolyva és az azokkal elérni vélt cél minden részrehajlatlan olvasó előtt eléggé ismertette s fenti megjegyzéseimmel a kellő megvilágításban részeltetve, de feleslegesen teszi a reflectálást és nevetségessé declarálna a védekezést a cél, a melynek elérésére irányozva volt a támadás; a legfeleltébb való szükségletesség és a legtágabban nyílt ajtón rohannánk be pedig, ha az adriai biztosító társulatot hasonló irányú insinuatciókkal szemben védeni akarnók.

Az adriai biztosítási társulatnak hasonlókat a cikkírók állításaihoz csak a merő rosszakarat imputálhat; ellenben nem mai keletű ezen európai intézetnek kitünő hírneve, és — vizsgáztatásul a cikkíróknak — nem oly alapon nyugszik, hogy azt tőlük vagy bármely oldalról eredő alaptalan rágalmozásokkal aláásni lehetne. Hatástalanul pattannának ilyféle támadások vissza az adriai biztosító társulat 46 évi fennállásán, ezen idő alatt tanusított közhasznú működésén és ugy legfelsőbb oldalról, mint a társadalom minden rétegéből mindenkor nyilvánult ezen intézetet megtisztelő közbizodalmon és általános elismerésen. Vannak erre nézve bizonyítékok quantum satis.

Azt mondják Babós Ferencz és Könczei Gáspár, hogy 1883-ik évi februárban történt „az a borzasztó feltűnő dolog”, hogy ezen járásba kiküldött Ince Ignác csikcsatószergi birtokos, Orbán Ferencz háromszék-bodoki vagy Mihály József oltszemi birtokosok és egyszersmind intézetünk ügybuzgó képviselőinek egyike őket is rá tudta beszélni azon üdvös dologra, hogy biztosítsanak és hogy egyszersmind kijelentették, miszerint a reájok eső 3 forint 17 vagy talán 4 frt 19 krnyi díjösszeget azon év szeptember havában meg kell fizetniök. Miért nem fizették meg tehát? Ezen kérdésre valótlansággal válaszolni, hasonló a tisztességet nem ismeréshez. Miért tudta számtalan más, hogy t. Kovács Károly urnál befizethetnek?

Azt mondják továbbá, hogy ez ideig felszólítva nem lettek. Eltérve attól, hogy kötelezettségre teljesítésére — a mint tudom — öntudattal bíró embert felszólítani soha nem kellett, biztos tudomásom van arról, hogy igen is felszólították önöket, még pedig többször. Most, hogy 1½ évi várakozás után a türelem fonala megszakadt és hogy az intézet jogi tanácsosa hívja fel kötelezettségük teljesítésére, most akarnak legelőször tudni, vagy legalább elég naiv módon hirdetni, hogy mégis talán fizetni kellene! S elég merészek, rosszhiszeműséggel nyílt lapban kérdezni: hol fizesse nek? midőn igen jól tudták, miszerint a többiek annak idején hol fizettek és midőn ezen kérdésekre Kovács Károly kézdivásárhelyi kerületi ügynök uron kívül nagy készséggel megadta volna a választ társulatunknak a környéken lakó és igen tisztelt képviselői bármelyike. Azon valótlán állításukkal szemben, hogy a községekben nincsenek képviselőink, csak néhányat sorolok fel azon tisztelt urak közül, a kik e vidéken képviselik intézetemet s a kiknek nagyobb részét személyesen van szerencsém ismerhetni, és pedig:

K.-Szentléleken Könczey Albert ur.
Peselneken Eperjesi Pál ur.
Futásfalván Demény Dénes ur.
Altörján Mike Benedek ur.
Béla falván Tuzson Lajos ur.
Kurtapatak: Jancsó Károly ur.
Esztelnek: Szabó Mihály és Jancsó Boldizsár urak.
Bereczk: Farkas Ignác és Finta György urak.
Lembény: Bálint Ferencz ur.
Oszdola: Zsögöny József ur.
Felcsernáton: Tóth Károly ur.
Oroszfalu: Fogarasi Lajos ur.
Szászfalu: Erős Alajos ur.
Nyujtód: Csüdör András ur.
Bita: Módi Mihály ur.
Maksa: Grünfeld Mihály ur.
Léczfalva: Rácz Károly ur.
K.-Martonos: Ince György ur.

Mátisfalva: Beczó István ur.
Dálnok: Veress Lajos ur.
Komolló: Rápolti Mózes ur.
Zágon: Lázár Benedek ur.
Kovácsna: ifj. Deák Károly ur.
Papolez: Pál Albert ur.
Páké: Csekme Ferencz ur.
Páva: Zsidó János ur.
Zabola: Kónya János ur.
Telek: Vén Ferencz ur.
Tamásfalva: Tusa Mihály ur.

Már csak ebből a névsorból is kitünik, mennyi jogosultsága van azon naiv kérdésüknek: hol fizesse nek? és azon állításuknak, miszerint nincsenek képviselői az intézetnek, holott ezeken az urakon kívül még 1200 képviselője van intézetemnek csak a erdélyi részekben, fel nem említve a Magyarországon létező 5—6000 és Európa egyéb birodalmaiban felállított többi számtalan képviselőit a cs. k. szab. adriai biztosító társulatnak. Százezereket meghaladó feleink mindenike tudta eddigéig, hogy hol fizesse nek, csak önök nem voltak képesek ennek nyomára jönni.

A mi cikkíróknak azon phrasistát illeti, hogy megkárosított embertársuk érdekében szólnak fel, arra nézve megjegyzem, hogy eléggé óvatos lesz bárki, igaz érdekei megvédését ilyen apostolokra nem bízni. Az alábbi néhány nyilatkozat pedig szóljon a megkárosítottak helyett.

Mindezekből kitünik, mennyire „igazságos” volt Babós Ferencz és Könczei Gáspár felszólamlása, kiknek még csak annyit jegyzek meg, hogy közleményüket s a magán hordani akaró azon epithetont: „igazságos”, velem együtt sokan indignációval visszautasították.

K.-Vásárhely, 1884. június 26-án.

Székula Ákos,

a cs. k. szab. adriai biztosító társulat erdélyrészi főfelügyelője.

Kivonatok néhány elismerő nyilatkozatból.

Tekintetes Székula Ákos ur, mint az adriai biztosító társulat főfelügyelője, a K.-Szentléleken történt tüzkáresetet a legnagyobb méltányossággal felvette és pontosan kártérítette, s miután tapasztaltam tüzkáreseteknél tapintatos és igazságos eljárását: bárhol és bárkinek bizalmasan ajánlom.

K.-Szentlélek, 1884. jun. 25.

(P. H.) Könczei Albert,
jegyző.

Alóírt eljáráság hitelesen bizonyítja, miszerint az adriai biztosító társulat főfelügyelője tek. Székula Ákos ur az itt történt tüzkárt pontosan és lelkiismeretesen felvette.

Kászon-Jakabfalva, 1884. jun. 24.

(P. H.) Andrási Tamás,
körjegyző.

Mivel az alóírt szolgabírói járásban előfordult tüzkáresetek az adriai biztosító társulat főfelügyelője tek. Székula Ákos ur által a legpontosabban, úgy a felek, valamint saját teljes megelégedésünkre haladéktalanul kártalanítottak: szívesen látjuk magunkat ösztönözve, t. Székula Ákos urat — a ki ügybuzgalma által nagy érdemeket szerzett magának a mozgó ügynökök és a biztosítás általános szervezésében — mindenkinek melegen ajánlani.

Tővis, 1883. december 1-én.

(P. H.) Molnár Samu,
a nagyenyedi járás szolgabírája.

Hogy főfelügyelő t. Székula Ákos ur az adriai biztosító társulat nevében az itteni tüzkáresetet alóírt eljáráság előtt haladéktalanul és nagyon méltányosan felvette: szíves elismeréssel bizonyítatik.

Oszdola, 1883. október 8.

(P. H.) Zsögöny József,
bíró.

Tekintetes Székula Ákos ur, mint az adriai biztosító társulat főfelügyelője, Béla-falva és Kurtapatak községekben az előfordult tüzkáresetek felvétele alkalmából már több ízben oly pontos, lelkiismeretes és a károsult felek igényeit teljesen kielégítő eljárást tanusított, hogy ezért ugy az érdekelt felek, valamint alattírt eljáráság nevében

